

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 47/2014-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 17. decembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. P., zastúpeného advokátom M. K., za účasti M. G., zvoleného starostu mestskej časti Košice-Sever, ktorou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti Košice-Sever konaných 15. novembra 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. **p r i j í m a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. novembra 2014 osobne doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s § 59 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb

starostu mestskej časti Košice-Sever (ďalej aj „mestská časť“) konaných 15. novembra 2014.

Keďže výsledky napádaných volieb starostu mestskej časti konaných 15. novembra 2014 boli vyhlásené 16. novembra 2014 a sťažnosť bola sťažovateľom osobne podaná ústavnému súdu 26. novembra 2014, možno uzavrieť, že predmetná sťažnosť bola podaná včas, t. j. v lehote podľa § 60 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Zo zápisnice miestnej volebnej komisie o celkovom výsledku volieb konaných v mestskej časti 15. novembra 2014 vyplýva, že sťažovateľ kandidoval na post starostu mestskej časti pod poradovým č. 4 ako nezávislý kandidát a z celkového počtu 5722 platne odovzdaných hlasov získal 1365 platných hlasov, čo je viac ako 10 % z celkového počtu odovzdaných platných hlasov ustanovených v § 59 ods. 2 zákona o ústavnom súde na získanie aktívnej legitimácie na podanie sťažnosti podľa čl. 129 ods. 2 ústavy. Víťaz volieb na post starostu mestskej časti M. G. (ďalej len „odporca“), ktorý bol nezávislým kandidátom, získal v uvedených voľbách celkovo 1500 platných hlasov.

Sťažovateľ sťažnosťou podanou ústavnému súdu namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu mestskej časti konaných 15. novembra 2014, a to z dôvodov daných vo fáze prípravy napádaných volieb a tiež z dôvodov, ktoré sa mali vyskytnúť v čase ich priebehu.

1. Pokiaľ ide o štádium prípravy napádaných volieb, sťažovateľ poukazuje na nezákonnosť v súvislosti s neuplatnením poslednej vety § 16 ods. 9 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), podľa ktorého má obec najneskôr 85 dní pred dňom konania volieb povinnosť zverejniť spôsobom v mieste obvyklým počet obyvateľov obce, od ktorého závisí počet podpisov v petícii, ktorými musí v zmysle označeného ustanovenia nezávislý kandidát podporiť svoju kandidatúru.

V uvedenej súvislosti sťažovateľ poukázal na skutočnosť, že mestská časť v zastúpení starostom, ktorým bol v tom čase tiež odporca, si uvedenú zákonnú povinnosť

nesplnila, v dôsledku čoho porušila § 16 ods. 9 volebného zákona spôsobom, ktorý uviedol do neistoty nezávislých kandidátov majúci záujem kandidovať v dotknutých komunálnych voľbách, a to pokiaľ ide o počet potrebných podpisov, ktoré mali na podporu svojej kandidatúry zozbierať v petičných hárkoch.

Okrem toho sťažovateľ podotkol, že v súvislosti s nesplnením si označenej zákonnej povinnosti mestskou časťou sťažovateľ 16. septembra 2014 osobne podal Okresnej prokuratúre Košice I (ďalej len „okresná prokuratúra“), ako aj Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) a Ústrednej volebnej komisii podnet so žiadosťou o prijatie účinných opatrení na odstránenie zmienenej nečinnosti mestskej časti, pričom súčasne podotkol, že v dôsledku toho, že tento jeho podnet odporca označil pred médiami ako „*blbosť*“, znevážil tak „... *protikandidátov s úmyslom vytvoriť dojem nekompetentnosti...*“.

Na preukázanie týchto svojich tvrdení sťažovateľ ako dôkaz navrhol vykonať oboznámenie sa s jeho podnetom podaným okresnej prokuratúre, ministerstvu a Ústrednej volebnej komisii, ako aj so spôsobom jeho vybavenia a tiež oboznámenie sa s článkom zverejneným v denníku Korzár s názvom „*Prvý podnet pre marenie komunálnych volieb podali v Košiciach*“.

2. O neústavnosti a nezákonnosti volieb vo fáze ich prípravy svedčí podľa sťažovateľa aj skutočnosť, že odporca, ktorý bol starostom mestskej časti aj v predchádzajúcom volebnom období, t. j. aj v čase konania napádaných volieb, na oslovenie voličov využil údaje, o ktorých sa dozvedel a ku ktorým mal prístup z titulu výkonu svojej funkcie starostu mestskej časti, keď „... *dva dni pred začatím oficiálnej volebnej kampane...*“ mal na základe selekcie v databáze osobných údajov obyvateľov mestskej časti zasielať seniorom bývajúcim v mestskej časti „... *v niekoľko tisícovom náklade (predpoklad 5500)...*“ listy s darom v podobe CD nahrávky s pesničkami naspievanými manželkou odporcu A. G. (dôkazom má byť sťažovateľom predložená obálka s dotknutým listom a CD nahrávkou, pozn.).

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tiež uviedol:

„... je nutné poukázať na zneužitie databázy obyvateľov MČ Košice - Sever, ktorou disponuje miestny úrad. Obyvatelia svoje osobné údaje poskytujú samospráve v súlade so zákonom a tá by s nimi mala aj v tomto súlade nakladať. Filtrovanie a oslovovanie určitých skupín obyvateľstva sa v zmysle príslušných zákonných ustanovení považuje za zneužitie osobných údajov. Mam za to že tomu bolo tak aj v tomto prípade, pričom došlo zároveň k ich zneužitiu pre súkromné účely a propagáciu starostu M. G.“

3. Sťažovateľ tiež namieta, že v súvislosti s napádanými voľbami starostu mestskej časti bolo činnosťou odporcu porušené aj predvolebné moratórium v rozpore s § 30 ods. 2 volebného zákona, podľa ktorého *„Kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané.“*

V tejto súvislosti sťažovateľ uviedol, že 14. novembra 2014 so začiatkom o 16.00 h (*„15 hodín pred otvorením volebných miestností“*) odporca ako v tom čase aktívny starosta mestskej časti a súčasne kandidát na tento post aj v napádaných voľbách v súčinnosti s *„Radou seniorov“* pôsobiacou v mestskej časti (ďalej len *„rada seniorov“*) zorganizoval a aj sa osobne zúčastnil na kultúrnej akcii konanej v jedálňach študentského domova na ulici Němcovej 1 v Košiciach, na ktorú boli pozvaní všetci seniori predsedom rady seniorov, ako aj oznamom umiestneným na výveske v Senior dome nachádzajúcim sa v mestskej časti, ktorého členskú základňu tvorí približne 450 registrovaných seniorov z mestskej časti. Predmetného netradičného kultúrneho podujatia konaného pod názvom *„Čaj o štvrtej“* sa malo zúčastniť viac ako 90 seniorov (dôchodcov), pričom odporca mal osobne 33 členom Senior domu odovzdať ďakovné listy s jeho podpisom a erbom mestskej časti. Na tomto podujatí bola podávaná strava a občerstvenie a mala tam vystúpiť ako speváčka aj manželka odporcu A. G. K uvedeným okolnostiam sťažovateľ podotkol, že Senior dom ako súčasť Denného centra na ulici Obrancov mieru 2 v Košiciach zriadila a prevádzkuje mestská časť zo svojich rozpočtových finančných prostriedkov.

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol:

«Aktivity M. G. ako kandidáta na funkciu starostu obce smerom k voličom v čase kratšom ako 48 hodín pred začiatkom volieb nemožno hodnotiť inak, než ako hrubé

porušenie § 30 ods. 2 volebného zákona. Zvolený starosta, počas volebnej kampane na podujatí, ktoré organizoval ako štatutár obce, nedovoleným spôsobom ovplyvňoval vôľu konkrétnych voličov sympatizantov z radov dôchodcov obce poskytnutím nefinančnej odmeny v krátkom čase pred konaním volieb. Takéto konanie možno považovať za „kupovanie hlasov“ voličov, ktoré jednoznačne bolo spôsobilé ovplyvniť celkový výsledok volieb a zároveň predstavovalo zásah do slobodnej súťaže kandidátov v demokratickej spoločnosti, nakoľko sa na udalosti nachádzalo takmer 100 dôchodcov z ktorých 33 bolo účelovo ocenených d'akovným listom. Takýmto aktom som presvedčený, že M. G. s kolektívom ovplyvnil viac ako 100 voličov.»

Na preukázanie uvedených tvrdení sťažovateľ navrhuje, aby sa ústavný súd v rámci dokazovania oboznámil s d'akovným listom rozdávaným odporcom na označenom podujatí, s dôvodovou správou k bodu č. 12 XXI. zasadnutia miestneho zastupiteľstva mestskej časti, ako aj so štatútom a prevádzkovým poriadkom Senior domu.

4. Predvolebné moratórium malo byť podľa sťažovateľa porušené aj nezákonnou aktivitou zapisovateľa okrskovej volebnej komisie vo volebnom okrsku č. 16 P. L., ktorý bol do tejto funkcie menovaný odporcom, ktorý má byť súčasne jeho blízkym priateľom a v prospech ktorého mal menovaný zapisovateľ agitovať voličov v deň napádaných volieb, t. j. 15. novembra 2014 pred volebnými miestnosťami volebných okrskov č. 16, 17 a č. 18, ktoré sa nachádzali vedľa seba v budove Základnej školy Polianska. Podľa sťažovateľa mal menovaný zapisovateľ z volebného okrsku č. 16 v deň volieb postávať pred volebnou miestnosťou „... a agitoval prichádzajúcich voličov v prospech svojho zamestnávateľa M. G. Agitácia prebiehala spôsobom pozdravenia, podania ruky a verbálnym odporúčením k volebnému aktu.“, pričom podľa sťažovateľa «Už po prezidentských voľbách (2014) sa uvedený zapisovateľ P. L. pred starostom M. G. chválil svojou schopnosťou takýmto postupom „poradiť“ nerozhodnutým voličom ako voliť. Dodal, že je za deň schopný takto ovplyvniť viac ako 100 voličov, nakoľko dokáže osloviť známych a susedov zo všetkých troch volebných komisií. Starosta ho napriek týmto informáciám opätovne vymenoval za zapisovateľa v uvedenej komisii, nakoľko pre blízky kamarátsky vzťah očakával agitáciu v jeho prospech.»

Dôkazom o uvedených skutočnostiach majú byť podľa sťažovateľa svedecké výpovede v sťažnosti označených svedkov, pričom podľa sťažovateľa „Akákoľvek agitácia v bezprostrednom okolí volebnej miestnosti vyvoláva pochybnosti o vytvorení regulárnych podmienok na slobodné rozhodovanie voličov a môže mať zásadný vplyv na výsledok voľby starostu mestskej časti. Takýmto aktom som si istý, že zapisovateľ ovplyvnil viac ako 100 voličov.“

5. Ďalšou skutočnosťou usvedčujúcou záver o neústavnosti a nezákonnosti napádaných volieb starostu mestskej časti je vedomé dehonestovanie volebnej kampane sťažovateľa a poškodzovanie jeho dobrého mena konaním odporcu počas vedenia volebnej kampane, ktorý v poobedňajších hodinách 14. novembra 2014, t. j. deň pred konaním napádaných volieb, spolu s kontrolórkou mestskej časti a súčasne matkou kandidáta na post poslanca tak Mestského zastupiteľstva mesta Košice, ako aj poslanca zastupiteľstva mestskej časti J. N. mali oblepiť informačný stánok sťažovateľa, ako aj jeho vyobrazenie oznamom, že *„Volebná kampaň na tejto ploche je nezákonná...“*, a to aj napriek tomu, že tak, ako to sťažovateľ preukázal, mal mať na využitie tejto plochy pre účely volebnej kampane povolenie udelené mu na obdobie od 13. októbra 2014 do 16. novembra 2014 rozhodnutím mesta Košice č. A/2014/17604 zo 6. augusta 2014, ktorého *„pozastavenie platnosti“* mesto Košice oznámilo sťažovateľovi listom z 10. októbra 2014, ktorý mal byť sťažovateľovi doručený 11. novembra 2014, t. j. už v čase prebiehajúcej volebnej kampane. V súvislosti s uvedeným konaním odporcu sťažovateľ 15. novembra 2014 učinil na príslušnom oddelení Policajného zboru ku konaniu ORP 1286/OPP-SEV-2014 ústne oznámenie.

V spojitosti s uvedenou námietkou sťažovateľ v sťažnosti tiež uviedol:

„Toto konanie protikandidátov malo za následok, že informácia, ktorá sa rozšírila počas volieb o nelegálnej kampani sťažovateľa, viedla k znechuteniu časti voličov, ktorí mohli zmeniť svoj názor na sťažovateľa respektíve sa volieb ako znechutení voliči nezúčastnili.“

6. O neústavnosti a nezákonnosti napádaných volieb starostu mestskej časti podľa sťažovateľa svedčia aj pochybenia okrskových volebných komisií pri zisťovaní volebných výsledkov v jednotlivých volebných okrskoch, a to konkrétne vo volebných okrskoch č. 6, 7, 8, 16, 17 a č. 18, kde mali príslušné okrskové volebné komisie bezdôvodne odoprieť prístup nezávislým pozorovateľom do volebných miestností počas sčítavania hlasovacích lístkov, a to aj napriek tomu, že ich písomné žiadosti o prítomnosť vo volebných miestnostiach počas zisťovania volebného výsledku boli vopred doručené predsedom týchto okrskových volebných komisií. Súčasne sťažovateľ poukázal na to, že vo volebných okrskoch č. 1, 2 a č. 14 členovia okrskových volebných komisií „... odmietli po podpísaní zápisnice informovať pozorovateľov o výsledku volieb.“. V príčinnej súvislosti s uvedenými skutočnosťami, ako aj v príčinnej súvislosti s konštatovaním nezávislých pozorovateľov, ktorým bol umožnený prístup do volebných miestností počas sčítavania hlasovacích lístkov, a podľa ktorých «... s výnimkou okrsku č. 4... sčítanie jednotlivých volebných lístkov nepodliehalo v mnohých prípadoch opakovanej kontrole, neprebehlo regulárne sčítanie „do kríža“... », sťažovateľ vyvodzuje záver o možných pochybeniach v procese zisťovania volebného výsledku, ktoré mohlo mať v konečnom dôsledku vplyv na zistený výsledok volieb a preto žiada vykonanie kontroly prepočítania hlasovacích lístkov.

K uvedenej námietke sťažovateľ v sťažnosti okrem iného tiež uviedol:

„Na základe uvedených skutočností a s prihliadnutím na fakt, že vo volebnom okrsku č. 16, 17, 18 dochádzalo k agitácii voličov a zároveň pozorovatelia boli vylúčení z možnosti pozorovať sčítavanie hlasov žiadame v rámci dokazovania vykonať opätovne prepočítanie hlasov na starostu v Mestskej časti Košice - Sever vo voľbách konaných dňa 15.11.2014.“

Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom vyhlásil voľby starostu mestskej časti Košice-Sever konané 15. novembra 2014 za neplatné.

II.

Podľa relevantnej časti čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb... do orgánov územnej samosprávy...

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, pričom zistil, že jeho sťažnosť spĺňa všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania pred ústavným súdom predpísané v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti, ktoré sú pre konanie vo volebných veciach podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ustanovené v § 59 a nasl. zákona o ústavnom súde, preto sťažnosť sťažovateľa prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie v rozsahu, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

V súvislosti s tým, že sťažovateľ v podanej sťažnosti kumuluje so sťažnosťou vo volebnej veci podávanou podľa čl. 129 ods. 2 ústavy aj sťažnosť vo veci porušenia jeho individuálnych základných práv podávanou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nad rámec podotýka, že pri vyhodnotení sťažnosti vzhľadom na jej obsah dospel k záveru, že ide iba o sťažnosť vo volebnej veci podanú podľa čl. 129 ods. 2 ústavy, a v tomto rozsahu ju aj prijal na ďalšie konanie, tak ako to vyplýva z výroku tohto rozhodnutia. Konštatovania sťažovateľa o porušení aj jeho základných práv zisteným výsledkom napádaných volieb považoval ústavný súd iba za doplňujúcu (ilustračnú) argumentáciu sťažovateľa nad rámec sťažnosti vo volebnej veci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2014